

Ωρες ώρες, διαβάζοντας θεωρήσεις και υποδείξεις προσωπικοτήτων, βγαίνεις από τα ρούχα σου. Δεν ξέρεις πώς να αντιδράσεις. Θέλεις να βγεις στο μπαλκόνι και ν' αρχίσεις να κραυγάζεις. Άσκοπο· δεν θα σε ακούσει κανείς! Βγάζεις το άχτι σου καθισμένος μπροστά σ' ένα τραπέζι. Και αρχίζεις να γράφεις. "Look back in anger"· οργισμένα γεράματα. Τα νιάτα, μετά τα μεσάνυχτα, έχουν ξεθυμάνει.

Στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, κάθε Κυριακή, δημοσιεύεται επιφυλλίδα καθηγητή φιλοσοφίας και συγγραφέα πολλών βιβλίων. Στις 9 Αυγούστου είχε τον τίτλο "Η αισιόδοξη άποψη". Δύο αποσπάσματα: «Κούρεψαν μισθούς, συντάξεις, απολαβές σε επίπεδα εξευτελισμού των τίμιων πολιτών ή και λιμοκτονίας, βύθισαν την κοινωνία σε εφιάλτη ανεργίας φρικώδη. Έζησε η Ελλάδα (και ζει) εικόνες που παραπέμπουν στον ζόφο της ναζιστικής κατοχής – μόνο τότε κάποιοι δρόμοι της Αθήνας (όπως η Σταδίου) βρέθηκαν με οκτώ στα δέκα μαγαζιά να έχουν πτωχεύσει και κλείσει». Το δεύτερο: «Στον Τσίπρα τέθηκε το δίλημμα: Είναι η πιστότητα στην ιδεολογική συνέπεια που θα υπηρετήσει το συμφέρον της φτωχολογιάς και των ανέργων ή η χατζιαβατικές ντρίμπλες στην αρένα με τις ύαινες των "Αγορών";».

Σχετικά με το πρώτο· την παραβολή της σημερινής μας καταστάσεως με τη ναζιστική κατοχή. Ο επεικέστερος χαρακτηρισμός: έλλειψη κατανόησεως και συμπόνιας για την τραγωδία εκατοντάδων χιλιάδων νεκρών του λιμού 1941-1943· και, κατά ίσον λόγο, έλλειψη σεβασμού προς την αλήθεια. Ύβρις. Στοιχεία του βιβλίου "Αι Θυσίαι της Ελλάδος στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο" του Υφυπουργείου Ανοικοδομήσεως (1946) υπό την πεφωτισμένη προσωπικότητα του Κωνσταντίνου Α. Δοξιάδη (1913-1975): «Σε 300.000 περίπου ανήλθαν οι θάνατοι από λιμό και κακοσιτισμό στην περίοδο 1941-1944. [...] ..ο συνολικός αριθμός νεκρών [περιλαμβάνων και τους νεκρούς πολεμικών επιχειρήσεων, τα θύματα ωμοτήτων Βουλγάρων, Γερμανών, Ιταλών, βομβαρδισμών, ελλείψεων γενικώς κ.α.] πρέπει να εγγίζει ή να ξεπερνά τους 500.000, δηλαδή ποσοστό 7,7% επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας.» Επιπροσθέτως διαβάζω στο βιβλίο **Inside Hitler's Greece** (Yale University Press, 1993) του ειδικευμένου στη σύγχρονη ελληνική ιστορία, καθηγητή στο πανεπιστήμιο Columbia, Mark Mazower (σελ. 41): «Ο αριθμός του BBC των 500.000 θανάτων τον χειμώνα του 1941-1942 είναι σαφώς πολύ υψηλός. Αλλά ο φόρος θανάτου από την πείνα καθ' όλη τη διάρκεια της κατοχής, ίσως να μην είναι πολύ μικρότερος από αυτό το νούμερο. [...] Η κόλαση αυτού του χειμώνα εσημάδεψε όλους εκείνους που την έζησαν, αλλάζοντάς τους πνευματικά, ηθικά και πολιτικά.» Ο κ. καθηγητής ήταν μικρός τότε και, φυσιολογικά, δεν είχε αντίληψη του ολέθρου. Εγώ ήμουν έφηβος. Έχω και την κακή συνήθεια να διαβάζω.

Σήμερα, παρά τη δραματική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει πολλοί συμπολίτες μας, είναι βέβαιο πως δεν πεθαίνουν άνθρωποι από την

πείνα. Απόπειρα από τον υφυπουργό κ. Τερέντιο Κουίκ και άλλους να δημιουργήσουν θέμα αυτοκτονιών για λόγους οικονομικών δυσκολιών κατέρρευσε· λόγω ψευδούς θεμελιώσεως. Αντιθέτως. Διαβάζω: «Συγκεκριμένα ο ετήσιος Τεχνο-οικονομικός Δείκτης (Technonomic Index) της Samsung [Νοτιοκορεατικός πολυεθνικός όμιλος επιχειρήσεων με τζίρο ίσον με το ελληνικό ΑΕΠ και 489.000 απασχολούμενους], μια μελέτη στην οποία συμμετείχαν 18.000 άτομα από 18 ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, αποκαλύπτει ότι ο μέσος όρος των συσκευών ενός ελληνικού νοικοκυριού στο διάστημα 2014 έως το 2015 αυξήθηκε κατά 8%... Ειδικότερα, ο μέσος όρος συσκευών σε ένα μέσο ελληνικό νοικοκυριό αντιστοιχεί σήμερα στις 19,3 έναντι 17,85 το 2014... Συνολικά στον αριθμό των ηλεκτρονικών συσκευών προσμετρώνται τα κινητά τηλέφωνα, τα tablets, οι Η/Υ, τα laptops, οι εκτυπωτές, οι φωτογραφικές μηχανές-βιντεοκάμερες, οι τηλεοράσεις, τα video-players, οι ηλεκτρονικές συσκευές μαγειρικής, οι συσκευές καθαριότητας, οι κονσόλες παιχνιδιών και τα συστήματα audio-HiFi. Μεταξύ των βασικών χαρακτηριστικών των ελληνικών νοικοκυριών είναι και η διαπίστωση ότι το 99% έχει στην κατοχή του ένα τουλάχιστον κινητό τηλέφωνο, με το 97% να το χρησιμοποιεί σε καθημερινή βάση...» (ΤΑ ΝΕΑ της 5^{ης} Αυγούστου). Σχόλιο: Οι συσκευές για τις οποίες μιλάμε δεν είναι απλά υλικά αγαθά. Πολλά είναι πολύτιμα εργαλεία παιδείας και πολιτισμού· βελτιώσεως της “κατά κεφαλήν καλλιέργειάς” μας. Είναι αστείρευτη δωρεάν πηγή πληροφοριών και πρόσβαση σε διάφορες μορφές τέχνης. Άκρωσ αντίθετη, δηλαδή, κατάσταση από τον ζόφο της κατοχής, με τον οποίον επιχειρείται σύγκριση στην επιφυλλίδα.

Και μία άλλη μαρτυρία: «Χαρτονομίσματα αξίας 50,1 δισεκατομμυρίων ευρώ διακρατούσαν τον Ιούλιο –μήνα επιβολής των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων– οι Έλληνες σε φυσική μορφή στα σπίτια τους ή στις θυρίδες» (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 12^{ης} Αυγούστου). Αναλογούν δώδεκα χιλιάδες και κάτι ψιλά στο κάθε νοικοκυριό. Στοιχείο που δεν μπορεί να αγνοηθεί στη συλλογιστική για την κοινωνική και οικονομική μας συγκυρία.

Τώρα στο επιχείρημα για τα μαγαζιά. Η αντιπαράθεση είναι ασύμμετρη. Τότε τα μόνα μαγαζιά στην Αθήνα ήταν στο τρίγωνο Σταδίου–Ερμού–Αθηνάς (Στις γειτονιές μόνο κάποιο ψιλικατζίδικο). Δεν γνωρίζω τον αριθμό τους· αλλά πρέπει να ήταν χαμηλός. Και ασφαλώς έκλεισαν τα περισσότερα. Προς το τέλος της κατοχής κυριάρχησε η μαύρη αγορά· απίστευτο το ύψος τιμών. Σήμερα όλα τα ισόγεια και πολλά υπόγεια (σε όλους τους κεντρικούς και πλείστους απόκεντρους δρόμους, τόσο των Αθηνών, όσο και των προαστίων) έχουν καταληφθεί από μαγαζιά (μέχρι pet-shops). Καμία αριθμητική ή από άποψη ποικιλομορφίας σύγκριση με τα τότε. Ασφαλώς έκλεισαν πολλά. Διότι εξυπηρετούσαν μία ξέφρενη υπερκατανάλωση, η οποία εμειώθηκε λόγω της οικονομικής κρίσεως. Πάμπολλα όμως παραμένουν ανοιχτά. Ένα mall και ένα super-market σήμερα ισοδυναμούν με ολόκληρη την εμπορική κίνηση κατά την κατοχή. Η κατανάλωση έχει πλέον περιοριστεί σε φυσιολογικά όρια·

γύρω στον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Επάψαμε να συμπεριφερόμαστε σαν Αμερικάνοι. Τα παπουτσιδικά στην προ κρίσεως Ελλάδα ήταν τόσα, όσα θα εδικοιολογούσε μόνο μία κοινωνία σαρανταποδαρουσών.

Σχόλιο επί του δεύτερου αποσπάσματος· επί του διλήμματος του [πρωθυπουργού] Τσίπρα μεταξύ ιδεολογικής συνέπειας και “υαινών των Αγορών”. Η κυριαρχία των αγορών, η παγκοσμιοποίηση με άλλη έκφραση, έχει αλλάξει τον τρόπο ζωής και, φυσικά, συμπεριφοράς της ανθρωπότητας· είτε μας αρέσει, είτε όχι. Δεν πρόκειται για ύαινα. Μάλλον, θα έλεγα, μιλούμε για καρπερή αγελάδα. Εγέμισαν για πρώτη φορά το στομάχι τους πολλές εκατοντάδες εκατομμύρια Ασιάτες (Κινέζοι, Ινδοί, Ινδονήσιοι, Βιετναμέζοι κ.α.). Βελτιώνεται η κατάσταση των Αφρικανών. Και αυτά παράλληλα με τις πρόσθετες ανάγκες από την τρομακτική αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια. Μέσα σε μιάμιση γενιά, σχεδόν εδιπλασιάστηκε· από 4,06 δισ. το 1975 σε υπολογιζόμενα 7,34 εφέτος. Άλλες είναι οι ύαινες στη σημερινή οικουμένη. Οι καταστροφές της ανθρωπότητας σήμερα προκαλούνται από αντιλήψεις, ιδεολογίες και ιδεοληψίες, από βιοθεωρίες και φανατισμούς· από τους λαφαζανικο–κωνσταντοπουλιστές και τους χρυσαυγίτες σ’ εμάς· από τους τζιχαντιστές και τους ομοίους τους γενικότερα.

Κι εμείς, εδώ που τα λέμε, δεν αδικηθήκαμε από τις “Αγορές”. Έχουμε ανεβεί, κατά τα σαράντα χρόνια της λεγόμενης μεταπολίτευσης, έως την 20^η θέση στον πίνακα των πιο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου (H.[uman] D.[evelopment] I.[ndex]). Ακριβώς ανάμεσα στη Γερμανία και την Ιταλία. Σήμερα (2013) κατέχουμε την 29^η θέση· την 25^η στον προσαρμοσμένο με κριτήριο την ανισότητα αντίστοιχο πίνακα (inequality adjusted H.D.I.). Αύξηση, στα χρόνια της κρίσεως, του προσδόκιμου ζωής σε 80,7 έτη (2013)· 21^η θέση μέσα σε 191 χώρες (68,16 έτη το 1961· 80,4 πριν από την κρίση· το 2009). Πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ. Και αυτό παρά τα πρωτεία μας στο κάπνισμα, την πολύ καλή επίδοσή μας στην παχυσαρκία και τα ρεκόρ σε τροχαία ατυχήματα. Τέλος, η νηπιακή θνησιμότητα, κρίσιμος δείκτης, μία από τις χαμηλότερες στον ανεπτυγμένο κόσμο.

Αυτά είναι που παίζονται κορώνα-γράμματα σήμερα. Τα ρίχνουμε στη θάλασσα για να επιδείξει συνέπεια ο Τσίπρας προς την αναχρονιστική ιδεολογία του; Πάμε να δημιουργήσουμε ένα κράτος μπολσεβικικής διαρθρώσεως; Μία Κούβα; (Παρ’ ότι, ύστερα από 50 χρόνια ανελευθερίας, αρχίζει να κατανοεί). Μία Βενεζουέλα λιμοκτονούσα; (Παρά τα μέγιστα αποθέματα της πετρελαίου και φυσικού αερίου). Για κάπου εκεί να μας πάνε φαίνεται πως ξεκίνησαν οι “ενθουσιώδεις επαναστάτες” μας. Και έχουν κάμει μερικά βήματα. (Ο τρόπος λειτουργίας της Βουλής, για παράδειγμα. Το δημοψήφισμα). Καθ’ οδόν όμως κάτι συνέβη και το σχέδιο ανατράπηκε. Κάτι, προφανώς, πολύ βαρύ. Αποτυχία παρά τον επιμελή σχεδιασμό της πορείας τους! («Πιστεύαμε πως εάν απειλούσαμε με έξοδο, οι Ευρωπαίοι θα

τρόμαζαν!». Το είπε ο Νο 2 Γιάννης Δραγασάκης). Τι ακριβώς είναι αυτό το κάτι; Θέμα αναγκαίας ενδελεχούς ιστορικής έρευνας.

Η μοίρα μας πλέον βρίσκεται στα χέρια μας· στο μυαλό μας· στην ορθοφροσύνη. Έγραψα “παίζονται κορώνα-γράμματα”. Λάθος· δεν πρόκειται για παιγνίδι. Πρόκειται για την πιο κρίσιμη απόφαση μετά το 1949 που καλούνται να λάβουν και να εφαρμόσουν με συνέπεια οι κυβερνώντες την Ελλάδα μας. Και, ισομερώς, οι κυβερνώμενοι. Εμείς όλοι· νέοι και γέροντες.

Σε αυτό το σημείο μία επισήμανση: Είναι πολύ μεγάλη η ευθύνη όλων όσοι έχουν υποχρέωση και έργο να πληροφορούν τον ελληνικό λαό. Με πρώτους τους πολιτικούς. Και, βεβαίως, τα μέσα επικοινωνίας. Ας αρθούν πάνω από ιδιοτελείς σκέψεις και κίνητρα, πάνω από σεκταριστικές σκοπιμότητες. Ας διευκολύνουν τους πολίτες να κατανοήσουν την αλήθεια. Οπότε και θα λάβουν σωστές αποφάσεις. Όχι “φωτιά το νέο μνημόνιο”. Όχι “φόροι φωτιά”. Ανεπίτρεπτη και αντιδεοντολογική η εισαγωγή της ειδήσεως με αρνητικό εκ προοιμίου σχόλιο. Την απλή αλήθεια: Αυξημένοι φόροι, επειδή δεν αποφασίζουμε να περικόψουμε περιττές κρατικές και άλλες δαπάνες. Να φτιάσουμε κράτος. Το τρίτο Μνημόνιο είναι αυστηρό, επειδή δεν επραγματοποιήθηκαν οι συμφωνημένες μεταρρυθμίσεις των δύο προηγούμενων μνημονίων. Διότι υπερίσχυσαν “οι χατζηαβατικές ντρίμπλες” των τριών τελευταίων πολιτικών (οι υπηρεσιακοί αποδείχθηκαν πολύ πιο άξιοι) πρωθυπουργών μας και των κυβερνήσεών τους. Ντρίμπλες στην αρένα των συντεχνιακών (The biggest barrier to public sector reform are the unions. The Economist, 19 Μαρτίου 2011), κομματικών, πελατειακών, προσωπικών, και κάθε λογής άλλων επιλεκτικών άδικων ωφελημάτων, ανοσίως κτηθέντων άνισων προνομίων και των πολλών δαψιλών παροχών. Η δε υπερεξάμνη ως τώρα “θήτευση” του (τέταρτου κατά τη διάρκεια της κρίσεως κομματικού) πρωθυπουργού μας και της ασυνάρτητης και άφρονος κομπανίας του δεν προοιωνίζεται πορεία προς παράδεισον. Ούτε καν “αριστερό ριζοσπαστικό”. Τώρα, λοιπόν, ήρθε ο χρόνος της αλήθειας. «Αμφοίν όντιον φίλοι, όσιον προτιμάν την αλήθειαν» (Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια Ι, 1096α, 19). Μεταξύ διαφόρων επιλογών, ιερό καθήκον μας να προτιμάμε την αλήθεια.

10 Αυγούστου 2015